

MEES, KES SELJATAS HIRMU

Ta veetis kaheksateist aastat põgenedes ja leidis siis, et põgeneda pole tarvis. Niisiis pani ta aluse AA-le Detroitis.

KAHEKSATEIST AASTAT valitses minu elu üle hirm, sellest ajast peale, kui olin kahekümne ühe aastane. Kolmekümneks saades olin avastanud, et alkohol võtab hirmu ära – mõneks ajaks. Lõpuks oli mul ühe probleemi asemel kaks: hirm ja alkohol.

Olen pärit heast perekonnast. Usun, et sotsioloogid nimetaksid seda kõrgemaks keskklassiks. Kahekümne esimeseks eluaastaks olin veetnud kuus aastat välisriikides, rääkisin vabalt kolme keelt ja olin käinud kaks aastat kolledžis. Perekonna majanduslik mõõn sundis mind kahekümneselt tööle minema. Olles täiesti veendunud, et mind saadab edu, astusin ärimaailma. Selline mõtteviis oli mulle lapsepõlvest sisse juurutatud ning teismeeas näitasin märkimisväärsel algatusvõimet ja loovust raha teenimisel. Minu mäletamist mööda puudusid mul igasugused ebatavalised hirmud. Puhkus koolist ja töölt tähendas minu jaoks reisimist – ja ma reisisin rõõmuga. Esimesel kolledžijärgsel aastal käisin pidevalt kohtingutel ja lõputult tantsupidudel, ballidel ja õhtusöökidel.

Ühtäkki see kõik muutus. Kogesin laastavat närvi-vapustust. Kolm kuud voodis. Veel kolm kuud viibisin kodus, olles suurema osa ajast voodis. Mind kurnasid kõik sõprade külaskäigud, mis kestsid üle veerand tunni. Täielik tervisekontroll ühes parimas haiglas ei paljastanud midagi. Kuulsin esimest korda väljendit,

mida ma hakkasin hirmsasti põlgama: „Orgaaniliselt ei ole midagi valesti.” Võib-olla oleks abi olnud psühhiaatriast, kuid psühhiaatrid polnud veel Kesk-Läände jõudnud.

Saabus kevad. Läksin oma esimesele jalutuskäigule. Poole kvartali kaugusel majast püüdsin nurga taha keerata. Mind halvas hirm, kuid kohe, kui kodu poole tagasi pöördusin, see halvav hirm kadus. Sealt algas lõputu jada selliseid kogemusi. Rääkisin sellest murest oma perearstile – mõistvale mehele, kes kulutas minu aitamisele tundide kaupa oma aega. Ta soovitas tungivalt, et peaksin tingimata kogu kvartali läbi kõndima, põhjustagu see mu peas kuitahes suurt agooniat. Ma järgisin tema juhiseid. Kui jõudsin kohani, kust oleksin võinud lõigata läbi sõbra aia kohe koju, tundsin peaaegu ületamatut soovi seda teha, kuid tegin kogu teekonna siiski läbi. Tõenäoliselt suudavad vaid mõned selle loo lugejad oma isiklike kogemuste põhjal samastuda selle elevuse ja saavutusrõõmuga, mida tundsin pärast selle näiliselt lihtsa ülesande sooritamist.

Ma ei hakka üksikasjalikult peatuma kõigil neil asjadel, mis tõid mind tagasi tavapärase elu juurde – esimene lühike trammisõit, kasutatud jalgratta ostmine, mis võimaldas mul avardada oma elu kitsast perimeetrit, esimene sõit kesklinna. Sain lihtsa osalise tööajaga töö väikese naabruskonna trükikoja trükiste müüjana. See laiendas mu tegevuste ringi. Aasta hiljem sain osta Model T auto ja võtta vastu parema töökoha ühes kesklinna trükikojas. Sellest ja järjekordsest töökohast trükikojas sain ma viisakalt sule sappa. Mul lihtsalt ei olnud särtsu teha külma müügitööd. Suundusin tööle kinnisvara vahendamise ja haldamise valdkonda. Avastasin kiiresti, et kokteilid pärastlõunal ja napsid õhtul

leevendavad hästi päevaseid pingeid. See õnnelik töö ja alkoholi kooslus kestis viis aastat. Loomulikult tappis viimane lõppkokkuvõttes esimese, kuid sellest lähemalt hiljem.

Kolmekümneselt see kõik muutus. Mõlemad mu vanemad surid samal aastal, jättes minu kui ülehoolitsetud ja pisut ebaküpse mehe üksi. Kolisin ühte „poissmeesteelamusse”. Kõik sealsed mehed veetsid laupäevaõhtuid juues ja lõbutsedes. Minu joomismuster muutus nende omast väga erinevaks. Mul tekkisid rasked pingepeavalud, eriti kuklapiirkonnas. Alkohol leevendas neid. Lõpuks avastasin, et alkohol ravib kõike. Hakkasin samuti nautima neid laupäevaõhtuseid pidusid. Argipäeviti jäin õhtuti pärast teisi üles ja jõin end magama. Alkoholist oli saanud ühelt poolt kark ja teiselt poolt vahend elust põgenemiseks.

Järgnevad üheksa aastat olid nii kogu riigis majanduslikult kui ka minu isiklikus elus depressiooniaastad. Meeleheitest võrsunud vaprusena ja alkoholist kannustatuna abiellusin ühe noore kauni neiuga. Meie abielu kestis neli aastat. Vähemalt kolm neist aastatest pidid mu naise jaoks olema elav põrgu, sest ta oli sunnitud pealt vaatama, kuidas mehel, keda ta armastas, lagunesid mõistus, moraal ja rahaline seis. Poja sünd ei aidanud kuidagi seda allakäiguspiraali peatada. Kui ta lõpuks koos lapsega minema läks, lukustasin end majja ja olin kuu aega juua täis.

Järgmised kaks aastat olid lihtsalt üks pikk ja veniv protsess, kus viski joomine pikkamööda töö tegemist välja suretas. Lõpuks olin kodutu, töötu, rahatu ja sihitu, olles ebameeldivaks külaliseks lähedase sõbra juures, kelle pere oli linnast ära. Igapäevases udus kummitas mind mõte (ja selliseid päevi oli selle mehe

kodus kaheksateist või üheksateist): „Kuhu ma lähen, kui ta pere koju tuleb?” Kui nende tagasipöördumise päev peaaegu kätte jõudis ja enesetapp oli ainus lahendus, mis mu peas terendas, läksin ühel õhtul Ralphi tuppa ja rääkisin talle tõtt. Jõuka mehena oleks ta võinud teha seda, mida paljud teised sellises olukorras teeksid. Ta oleks võinud anda mulle viiskümmend dollarit ja öelda, et ma peaksin end kokku võtma ja uuesti alustama. Olen viimase kuueteistkümne aasta jooksul palju kordi Jumalat tänanud, et see on täpselt *see*, mida ta ei teinud!

Selle asemel pani ta end riidesse, viis mu välja, ostis mulle kolm või neli topeltnapsi ja pani mu voodisse. Järgmisel päeval delegeeris ta mind ühele abielupaarile, kes polnud küll alkohoolikud, kuid tundsid dr Bobi ja olid valmis mind Akronisse sõidutama ning tema hoole alla andma. Nende ainus tingimus oli see, et ma pidin selle otsuse ise langetama. Millise otsuse? Valikud oli piiratud. Kas suunduda põhja poole tühja männimetsa ja ennast maha lasta või minna lõunasse lootuses, et kamp võõraid inimesi mind mu joomisprobleemiga aitab. Noh, enesetapp oli viimane õlekõrs ja ma polnud seda veel tõmmanud. Niisiis sõidutasid need kaks head samariitlast mind juba järgmisel päeval Akronisse ja andsid mind doktor Bobi ja tollase pisikese Akroni rühma hoolde.

Haiglavoodis lebades tulid mind vaatama selgete silmade, rõõmsate nägude ning kindla ja eesmärgipärase ilmega mehed, kes jutustasid mulle oma lugusid. Mõningaid neist lugudest oli raske uskuda, kuid polnud vaja olla ajugeenius tajumaks, et neil on midagi, mida ma võiksin kasutada. Kuidas ma suudaksin seda vastu võtta? Nad ütlesid, et see on lihtne ja kirjeldasid

mulle oma sõnadega tervenemise ja igapäevaelu programmi, mida tunneme tänapäeval AA Kaheteistkümneme Sammuna. Dr Bob rääkis põhjalikult, kuidas palve oli ta ikka ja jälle vabastanud peaaegu alistamatust sundmõttest juua. Ta ise oli veendunud ja veenis ka mind, et minust suurem Jõud võib mind elus ette tulevates kriisides aidata ja vahend selle Jõuga suhtlemiseks on lihtne palve. Siin oli pikk, jõuline, kõrgharidusega jänki, kes rääkis Jumalast ja palvest täiesti vabalt. Kui tema ja need teised inimesed sellega hakkama said, siis suudan seda ka mina.

Haiglast välja saanud, kutsuti mind dr Bobi ja tema kalli naise Anne juurde elama. Mind haaras ootamatult ja kontrollimatult kunagine halvav paanika. Haigla oli tundunud nii turvaline. Nüüd olin võõras majas, võõras linnas ja mind valdas hirm. Lukustasin end oma tuppa ja see hakkas ringi käima. Valitsesid paanika, segadus ja kaos. Sellest keerisest kerkisid pinnale vaid kaks arusaadavat mõtet: esiteks tähendaks joomine kodutust ja surma, teiseks ei saanud ma enam hirmu leevendada koju minekuga, nagu ma varasemalt sellises olukorras olin teinud, sest mul polnud enam kodu. Ma ei suuda meenutada, kui kaua sellega aega läks, aga lõpuks taipasin proovida palvet. Sul pole midagi kaotada ja võib-olla Jumal aitab sind – ainult võib-olla. Kuna mul polnud kedagi teist, kelle poole pöörduda, olin nõus kahtlevalt Talle võimaluse andma. Esimest korda kolmekümne aasta jooksul laskusin põlvili. Palve, mille ma laususin, oli lihtne. See kõlas umbes nii: „Jumal, kaheksateist aastat ei ole ma selle probleemiga toime tulnud. Palun lase mul see sinu hooleks anda”.

Koheselt langes minu peale tohutu rahu, millesse oli segunenud vaikne jõud. Heitsin voodisse ja maga-

sin nagu laps. Tund aega hiljem ärkasin uude maailma. *Miski polnud muutunud ja ometi oli kõik teistmoodi.* Loor oli langenud mu silmadelt ja ma nägin elu õigest vaatenurgast. Olin püüdnud olla omaenda väikese maailma keskmeks, samas kui Jumal oli tohutu universumi keskpunkt, milles mina võisin olla küll oluline, kuid väga väike osakene.

Minu ellu tagasi tulemisest on nüüd möödas juba üle kuueteistkümne aasta. Ma ei ole sellest ajast peale tilkagi joonud. Juba ainuüksi see on ime. See oli vaid esimene imede seeriast, mida olen üksteise järel kogenud, tänu Kaheteistkümne Sammu põhimõtete rakendamisele oma igapäevases elus. Sooviksin teile visandada tipphetked sellest kuusteist aastat kestnud aeglasest, kuid kindlast ja rahuldustpakkuvast arengust.

Kehv tervis ja täielik rahapuudus sundisid mind jääma dr Bobi ja Anne'i juurde peaaegu aastaks. Oleks võimatu libiseda üle sellest aastast, rääkimata oma armastusest ja võlgnevusest nende imeliste inimeste vastu, kes nüüdseks on meie hulgast lahkunud. Nemad ja nende lapsed lasid mul tunda, nagu oleksin osa sellest perest. Eeskujul, mida see pere ning sageli Akronit väisav Bill W. mulle ligimiste aitamises andsid, tekitas soovi neid jäljendada. Sisemiselt mässasin tol aastal mõnikord selle vastu, mida tajusin ajaraiskamisena. Samuti ka selle vastu, et pidin olema koormaks neile headele inimestele, kelle vahendid olid piiratud. Enne kui mul avanes reaalne võimalus anda, pidin omandama teise, sama olulise õppetunni: kuidas armulikult vastu võtta.

Esimestel kuudel Akronis olin üsna kindel, et ma ei taha enam kunagi oma kodulinna näha. Seal oleks mind tabanud liiga palju majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme. Tahtsin alustada kusagil mujal puhtalt

lehel. Pärast kuue kuu pikkust kainust nägin olukorda teises valguses. Pidin Detroiti tagasi pöörduma, mitte ainult seal tekitatud segadusega silmitsi seismiseks, vaid ka seetõttu, et saaksin seal AA-le kõige rohkem kasu tuua. 1939. aasta kevadel sõitis Bill tööasjus Detroiti ja tegi vahepeatuse Akronis. Haarasin kinni võimalusest temaga kaasa minna. Veetsime seal koos kaks päeva, enne kui ta tagasi New Yorki sõitis. Sõbrad lubasid mul jääda nii kauaks kui soovisin. Peatusin nende juures kolm nädalat ja kasutasin osa sellest ajast selleks, et hüvitada mitmeid asju, milleks mul varem võimalusi ei olnud.

Ülejäänud aja pühendasin AA ettevalmistustööle. Otsisin „küpsid” kandidaate ja tundsin, et üksikute baaris käivate alkohoolikute tagaajamine ei vii mind kuhugi. Seega veetsin suure osa oma ajast kohtudes inimestega, kes loogiliselt puutuksid alkohoolikutega kokku: arstid, vaimulikud, advokaadid ja tööstuste personaliinimesed. Lisaks rääkisin AA-st igale sõbrale, kes kuulata tahtis – lõunal, õhtusöögil ja isegi tänavanurgal. Üks arst andis mulle vihje esimese potentsiaalse kandidaadi kohta. Kohtusin temaga ja saatsin ta rongiga Akronisse, taskus pint viskit, et tal poleks kiusatust Toledos maha minna! Mitte miski ei ole tänini võrdne selle esimese juhtumi põnevusega.

Need kolm nädalat kurnasid mind täiesti ära ja pidin naasma Akronisse, et veel kolm kuud puhata. Seal olles saadeti meile Detroitist veel kaks või kolm sularahahuvilist (nagu dr Bob neid nimetas – ilmselt seetõttu, et neil ei olnud raha). Kui ma lõpuks Detroiti tagasi pöördusin, et leida tööd ja õppida ise hakkama saama, oli pall vaikselt veerema hakanud. Ometi kulus veel kuus kuud tööd ja pettumusi, enne kui kolmest mehest

koosnev rühm minu üürikorteri magamistoas oma esimesele AA koosolekule kogunes.

See kõlab lihtsalt, aga mul tuli ületada takistusi ja kahtlusi. Mäletan hästi ühte heitlust, mis mul oli endaga peagi pärast naasmist. See kõlas umbes nii. Kui hakkan avalikult rääkima oma alkoholismist, võib see takistada mul hea töö leidmist. Kuid mis siis, *kui kasvõi ainult üks inimene sureb* sellepärast, et ma isekatel põhjustel suu kinni hoidsin? Ei. Ma pidin täitma Jumala tahtmist, mitte enda oma. Tema tee oli minu ees selgelt nähtav ja pidin lõpetama õigustuste otsimise, justkui oleks minu jaoks võimalikud ka kõrvalteed. Ma ei saanud loota, et säilitaksin selle, mille olin saavutanud, kui seda teistele ära ei jaga.

Majandussurutis kestis endiselt ja töökohti nappis. Minu tervis oli ikka veel ebakindel. Niisiis lõin endale töökoha, müües naiste pudukaupu ja meeste eritellimussärke. See andis mulle vabaduse teha AA tööd ja kahe või kolme päeva kaupa puhata, kui olin jätkamiseks liiga kurnatud. Sageli oli mul hommikul ärgates ainult nii palju raha, et osta kohv ja röstsai ning bussipilet esimesele kohtumisele sõitmiseks. Ei tee müüki, ei saa sööki. Selle esimese aasta jooksul õnnestus mul siiski ots otsaga kokku tulla ja vältida tagasipöördumist oma vana harjumuse juurde võtta raha teenimise asemel laenu. Juba ainuüksi see oli suur samm edasi.

Esimese kolme kuu jooksul korraldasin kõik need tegevused ilma autota, sõltudes täielikult bussidest ja trammidest – mina, kel pidi auto alati käepärast olema. Mina, kes ma ei olnud kunagi elus kõnet pidanud ja kes ma oleksin sellest mõttest haigeks jäänud, astusin erinevates linnaosades Rotary klubide ees üles ja rääkisin Anonüümsetest Alkoholikutest. Kantuna soovist tee-

nida AA-d, osalesin tõenäoliselt esimeses raadiosaates AA-st, elades üle mikrofonihiimu ja tundes end pärast seda sooritust, nagu oleksin maailma tipus. Ma elasin üle nädal aega hirmu, sest olin nõustunud kõnelema alkohoolikutest hoolealuste grupile ühes meie osariigi vaimuhaiglas. Autasu oli seal sama – rõõm tehtud tööst. Kas ma pean teile ütlema, kes sellest tegevusest kõige rohkem võitis?

Aasta jooksul pärast minu Detroiti naasmist kujunes AA-l välja umbes tosinast liikmest koosnev väike rühm. Olin endale loonud tagasihoidliku, kuid kindla töökoha, kus pakkusin keemilise puhastuse teenust. Olin iseenda ülemus. Kulus viis aastat AA-elu ja mu tervis paranes märkimisväärselt, enne kui võtsin vastu täiskohaga kontoritöö, kus minu ülemus oli keegi teine.

See kontoritöö seadis mind silmitsi probleemiga, millest ma olin kogu oma täiskasvanuelu jooksul kõrvale hiilinud, nimelt väljaõppe puudumisega. Seda korda võtsin selles suhtes midagi ette. Panin end kirja raamatupidamist õpetavasse kaugõppekooli. Tänu sellele erialasele väljaõppele ja vabakutselisele äriharidusele elukoolis suutsin ligikaudu kaks aastat hiljem avada enda raamatupidamisbüroo. Seitse aastat tööd selles valdkonnas lõi võimaluse ühendada jõud ühe oma kliendiga, kaaslasega AA-st. Me täiendame teineteist suurepäraselt, sest tema on sündinud müügimees ja mina eelistan rahandust ja juhtimist. Lõpuks ometi tegin ma tööd, mida olin alati teha tahtnud, kuid mul ei olnud kunagi piisavalt kannatust ega emotsionaalset stabiilsust, et vastav väljaõppe läbida. AA programm näitas mulle, kuidas tulla maa peale tagasi, alustada nullist ja end üles töötada. Ka see kujutas endast minu jaoks suurt muutust, sest minevikus olin harjunud alus-

tama tipust juhi või pearaamatupidajana ja lõpetama sellega, et šerif hingab mulle kuklasse.

Nii palju minu tööelust. Ilmselt olin oma hirmudest piisaval määral üle saanud, et mõelda äriedust. Jumala abiga olin võimeline üks päev korraga kandma ärilisi kohustusi, mille võtmisest poleks ma veel mõned aastad tagasi unistanudki. Mis aga sai minu sotsiaalsest elust? Mis sai nendest hirmudest, mis kunagi halvasid mind sedavõrd, et ma pooleldi erakuks muutusin? Mis sai minu hirmust reisimise ees?

Oleks imeline, kui saaksin teile öelda, et minu usaldus Jumala vastu ja igapäevane Kaheteistkümne Sammu rakendamine on hirmu täielikult eemaldanud. See ei oleks aga tõde. Kõige täpsem vastus, mis teile anda *võin*, on järgmine: hirm ei ole enam kordagi valitsenud mu elu alates sellest päevast 1938. aasta septembris, mil leidsin, et minust suurem Jõud suudab mitte ainult taastada mu terve mõtlemise, vaid ka hoida mind kainenena ja mu meeled selged. Mitte kunagi kuuteistkümne aasta jooksul ei ole ma hirmu tõttu millestki kõrvale hoidnud. Selle asemel et elu eest põgeneda, olen eluga silmitsi seisnud.

Muutun ikka närviliseks, kui hakkan tegema asju, mida hirm mul varem teha takistas, ent kui haaran härjal sarvist, siis närvilisus hajub ja suudan nendest rõõmu tunda. Viimastel aastatel on mul olnud aega ja raha, et vahetevahel reisida. Päev või kaks enne starti kipun küll ärevust tundma, kuid kohe kui minema *hakkan*, tunnen end suurepäraselt.

Kas ma olen nende aastate jooksul kunagi juua tahtnud? Vaid ühel korral vaevas mind peaaegu alistamatu sundmõte võtta üks jook. Kummalisel kombel olid asjaolud ja ümbrus meeldivad. Olin kaunilt kaetud õhtu-

söögilaua taga ja igati rõõmsas meeleolus. Olles olnud AA-s juba aasta, oli joomine viimane asi, mis mul mõttes mõlkus. Minu ette lauale oli asetatud klaas šerrit. Mind haaras peaaegu kontrollimatu kihk selle järele käsi sirutada. Sulgesin silmad ja palusin abi. Vähem kui viieteist sekundiga see tunne kadus. On olnud mitmeid kordi, mil olen mõelnud klaasi kergitada. Sellise mõtlemise algatas tavaliselt mälestuste heietamine oma noorusaja meeldivatest joomistest. AA elu alguses õppisin, et ma ei saa selliseid lemmiklooma hellitamise sarnaseid mõtteid lubada, sest sellest lemmikloomast võib sirguda koletis. Selle asemel asendan kiiresti need värvikad stseenid oma viimaste joomiste õudustega.

Umbes kakskümmend aastat tagasi keerasin vussi oma ainsa abielu. Seega polnud selles midagi kummalist, et ma pärast AA-ga liitumist palju aastaid iga-sugustest tõsiseltvõetavatest abielumõtetest hoidusin. Võrreldes äritegevusega oli see midagi, mis nõudis isegi rohkemat valmisolekut vastutust võtta ja suuremat koostöö- ning kompromissivalmidust. Siiski tundsin ilmselt sügaval sisimas, et isekalt poissmeheelu elamine on poolik elu. Üksinda elades jäetakse oma elust välja küllaltki palju kurbust, kuid samas ka rõõmu. Igal juhul oli viimane suur samm täisväärtusliku elu suunas mul veel ees. Niisiis sain ma endale kuus kuud tagasi valmis perekonna, kuhu kuuluvad üks võluv naine, neli täiskasvanud last, kellele olen pühendunud, ja kolm lapselast. Kuna ma olen alkohoolik, siis ei saa ma unistadagi sellest, et midagi poolikult teeksin! Minu abikaasa, kes on samuti AA-lane, oli olnud üheksa aastat lesk ja mina olin olnud kaheksateist aastat vallaline. Kohanemine on sellistes oludes raske ja võtab aega, kuid me mõlemad tunneme, et see on kahtlemata seda

väärt. Et ühine ettevõtmine õnnestuks, sõltume mõlemad Jumalast ja Anonüümsete Alkohoolikute programmi rakendamisest.

Kahtlemata on veel liiga vara öelda, kui edukas ma tulevikus abikaasana olen. Tõsiasi, et ma *kasvasin* lõpuks piisavalt, et sellise väljakutsega toime tulla, on tipphetk selle mehe loos, kes veetis kaheksateist aastat elu eest põgenedes.